

Załącznik
do uchwały nr .....
Rady Powiatu Cieszyńskiego
z dnia ..... roku

**Powiatowy Program
Rozwoju Pieczy Zastępczej
na lata 2015- 2017**

Spis treści

I	WSTĘP.....	str. 3
II	ZADANIA SAMORZĄDÓW TERYTORIALNYCH W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ ORAZ POSIADANE ZASOBY INSTYTUCJONALNE.....	str. 5
III	DANE LICZBOWE DOTYCZĄCE REALIZACJI ZADAŃ POWIATU W LATACH 2012 – 2014.....	str. 14
IV	CELE PROGRAMU	str. 16
V	HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ I ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI PROGRAMU.....	str. 19
VI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU.....	str. 22
VII	SPOSÓB MONITOROWANIA PROGRAMU.....	str. 22

I. WSTĘP

Dokonujące się w Polsce zmiany, oprócz pozytywnych skutków, powodują pogłębienie wielu negatywnych zjawisk, takich jak spadek dochodów ludności, brak poczucia stabilności życiowej i zawodowej, brak poczucia bezpieczeństwa socjalnego. Zjawiska te są przyczyną zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania rodziny. Do niedawna podstawowym problemem powodującym obniżenie poziomu życia rodziny było bezrobocie. Obecnie powstają nowe zjawiska socjologiczne związane z wyjazdami z kraju, szczególnie młodych ludzi, w poszukiwaniu pracy oraz brak rodzin wielopokoleniowych, wspomagających siebie nawzajem w pokonywaniu trudności życiowych. Zjawiska te mogą pociągać za sobą szereg skutków jak: poczucie frustracji, izolacji społecznej oraz wzrost zjawisk niepożądanych i zachowań patologicznych, które prowadzą do rozpadu rodziny, a tym samym wzrostu liczby rodzin niepełnych, sierot społecznych czy też pogłębiają bezradność rodzin w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i przemoc domową. Pozostawienie rodzin w środowisku bez fachowego wsparcia i różnorodnej pomocy specjalistycznej powodować będzie wzrost zjawiska degradacji rodzin, a najbardziej zagrożone będą w takich sytuacjach dzieci. W uzasadnieniu postanowień sądowych o konieczności umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej spośród przyczyn najczęściej wymienionych pojawia się choroba alkoholowa rodziców a następnie takie dysfunkcje rodziny jak przemoc fizyczna i psychiczna, długotrwałe bezrobocie, szczególnie obojga rodziców, nieumiejętność wypełniania funkcji rodzicielskich, nierealizowanie obowiązku szkolnego.

Zgodnie z rządowymi założeniami do ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej : „podstawową przyczyną umieszczenia dzieci w różnych formach opieki zastępczej jest brak realnej pomocy rodzinie zmarginalizowanej lub rodzinie w kryzysie. Dlatego istotną cechą proponowanych rozwiązań jest stworzenie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną je wychowującą, jeżeli ma ona trudności w prawidłowym wypełnianiu swoich funkcji. Działania podejmowane w tym zakresie powinny zapewnić rodzinie taką pomoc, która wyeliminuje zagrożenie zabrania dziecka z rodziny lub zapewni w miarę szybki do niej powrót dzieci umieszczonych poza rodziną. Działaniom profilaktycznym, mającym na celu stworzenie dziecku odpowiednich warunków życia w jego środowisku rodzinnym, muszą towarzyszyć działania na rzecz doskonalenia i rozwoju różnych form pieczy zastępczej nad dzieckiem”

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno mieć charakter przejściowy do czasu powrotu do rodziny naturalnej lub uregulowania jego sytuacji prawnej i adopcji.

Podstawą opracowania Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej jest art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 332 z późn. zm.).

Zgodnie z obowiązującymi przepisami system pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Do zadań własnych powiatu należy tworzenie i wdrażanie trzyletnich, powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej.

Pieczą zastępczą sprawowaną jest w formie rodzinnej i instytucjonalnej.

Do głównych form rodzinnej pieczy zastępczej należą:

- rodzina zastępcza: spokrewniona, niezawodowa i zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna;
- rodzinny dom dziecka.

Natomiast instytucjonalna pieczę zastępczą sprawowaną jest w formie:

- placówki opiekuńczo-wychowawczej;
- regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej;
- interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

W *Powiatowym Programie rozwoju pieczy zastępczej na lata 2015 – 2017* wyznaczono 3 cele główne tj.:

1. Tworzenie warunków do zintegrowanego i skutecznego rozwoju systemu pieczy zastępczej w Powiecie Cieszyńskim.
2. Wspieranie usamodzielnianych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.
3. Inicjowanie działań mających na celu umożliwienie powrotu dziecka do rodziny biologicznej

Adresatami niniejszego programu są rodziny zastępcze, rodziny pomocowe, dzieci i młodzież przybywająca w pieczy zastępczej, usamodzielniani wychowankowie opuszczający rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo- wychowawcze.

Powyższy Program jest zgodny z założeniami przyjętymi w dniu 28 maja 2007r. uchwałą Nr VIII/58/07 Rady Powiatu- Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Cieszyńskim na lata 2007-2020.

II. ZADANIA SAMORZĄDÓW TERYTORIALNYCH W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ ORAZ POSIADANE ZASOBY INSTYTUCJONALNE

Do zadań własnych gminy określonych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (...) należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
  - a. zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
  - b. organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
  - c. prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:
  - a. podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
  - b. kosztów związanych z udzielaniem pomocy, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego.
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy;

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej kładzie duży nacisk na wspieranie rodziny naturalnej, dysfunkcyjnej w taki sposób aby zapobiec konieczności umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej.

Dane liczbowe opracowano na podstawie informacji przekazanej przez ośrodki pomocy społecznej Powiatu Cieszyńskiego w tym w zakresie wspierania rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze w latach 2012 – 2014 z wyszczególnieniem ilości rodzin objętych opieką asystenta rodziny, ilości dzieci zagrożonych umieszczeniem w pieczy zastępczej, które dzięki pracy asystenta nie zostały umieszczone w pieczy oraz ilości dzieci, które w związku z pracą asystenta powróciły do rodziny biologicznej.

L. p	MIASTO/GMINA	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny			Liczba dzieci zagrożonych umieszczeniem w pieczy zastępczej, które dzięki pracy asystenta nie zostały umieszczone w pieczy			Ilość dzieci, które dzięki pracy asystenta powróciły do rodziny biologicznej		
		2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
1.	CIESZYN	12	17	31	19	25	54	0	1	0
2.	USTRÓŃ	0	3	8	0	3	11	0	0	0
3.	WISŁA	2	9	10	23			2		
4.	SKOCZÓW	15	19	25	8			3		
5.	STRUMIEŃ	8	15	15	21			2		
6.	BRENNA	1	3	2	1	4	4	0	0	4
7.	CHYBIE	10			0	0	0	0		
8.	DĘBOWIEC	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9.	GOLESZÓW	7			7			0	0	0
10.	HAŻLACH	0	0	0	10			0	0	0
11.	ISTEBNA	0	2	12	0	2	27	0	0	0

12.	ZEBRZYDOWICE	10	5	5	20	12	9	0	0	2
-----	--------------	----	---	---	----	----	---	---	---	---

Zadania własne powiatu określone w w/w ustawie:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych;
- 2) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo - wychowawczych;
- 3) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo - wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
- 4) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
- 5) prowadzenie placówek opiekuńczo - wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
- 6) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych i dyrektorów placówek opiekuńczo - wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo - wychowawczej typu rodzinnego;
- 7) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania grup wsparcia i specjalistycznego poradnictwa;
- 8) powoływanie centrów administracyjnych do obsługi placówek opiekuńczo - wychowawczych;
- 9) wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;
- 10) zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;
- 11) prowadzenie rejestru danych dot. rodzin zastępczych i kandydatów na rodziny zastępcze.

12) kompletowanie, we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej, dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;

13) finansowanie:

a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo - wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo - terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,

b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo - wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo - terapeutyczne,

c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo - wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo - wychowawczych typu rodzinnego;

14) sporządzanie sprawozdań rzeczowo - finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie.

15) przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji o powstaniu zaległości z tytułu nieponoszenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej przez rodziców biologicznych.

Zarządzeniem nr WO.120.37/2011 z dnia 27 grudnia 2011 Starosta Cieszyński wyznaczył Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Cieszyńskim.

Na podstawie art. 38 b ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Zarząd Powiatu sprawuje kontrolę nad organizatorem pieczy zastępczej.

Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy m.in.:

1) prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;

2) kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych

zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej;

3) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;

3a) zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka;

4) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;

5) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;

6) zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;

7) organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy;

8) współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi;

9) prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;

10) zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;

11) dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;

12) prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą;

- 13) przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, o której mowa w art. 42 ust. 7, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 14) zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;
- 14a) zapewnianie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji;
- 15) przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy;
- 16) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- 17) organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wycieczki.

Kierunki realizowane przez Powiat Cieszyński w zakresie polityki prorodzinnej, zapisane w strategii, są zgodne z wyznaczonym kierunkiem reformy systemu pomocy dziecku i rodzinie. Pierwszym etapem powyższych zmian była budowa bazy rodzin zastępczych, obejmujących opieką dzieci najmłodsze. Począwszy od roku 2001 r. we współpracy z sądem opiekuńczym przyjęto zasadę, że niemowlęta i małe dzieci nie będą umieszczane w całodobowych placówkach opiekuńczo- wychowawczych, co ma miejsce w innych częściach naszego kraju. Kolejnym etapem była standaryzacja placówek opiekuńczo- wychowawczych.

W Powiecie Cieszyńskim średnia liczba rodzin zastępczych, w ostatnich trzech latach kształtowała się na zbliżonym poziomie tj. około 200 rodzin zastępczych. W grudniu 2001 r. powstały dwa pierwsze rodzinne pogotowia, kolejne w grudniu 2002 r. Obecnie funkcjonuje pięć rodzinnych pogotowi opiekuńczych obejmujących opieką interwencyjną dzieci do dziesiątego roku życia. Część dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej pochodzi z terenu innych powiatów.

Ponadto na terenie powiatu istnieje rozbudowana sieć pomocy instytucjonalnej podejmująca działania na rzecz wspierania rodzin naturalnych i tworząca system pieczy zastępczej:

Instytucjonalny system pieczy zastępczej i wspierania rodziny w Powiecie Cieszyńskim:

L. p	Jednostka organizacyjna powiatu lub prowadzona na zlecenie powiatu	Profil
1	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie ul. Bobrecka 29, 43-400 Cieszyn tel. (33) 4 777 117 – pełniące funkcje organizatora rodzinnej pieczy zastępczej	Realizacja zadań powiatu wynikająca z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz innych ustaw w tym prowadzenie bezpłatnego poradnictwa dla rodzin zastępczych i dzieci i młodzieży umieszczonych w pieczy zastępczej.
2	Dom Dziecka ul. Kraszewskiego 2, 43-400 Cieszyn tel. (33) 8577907	Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego
3	Ośrodek Pomocy Dziecku i Rodzinie Międzywieć, ul. Malinowa 4, 43-430 Skoczów tel. (33) 8584020	Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego
4	Rodzinny Dom Dziecka ul. Główna 86, 43-419 Hażlach tel. (33) 8569680	Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego
5	Rodzinny Dom Czasowego Pobytu dla Dzieci „Sindbad”, ul. Bernadka 38, 43-450 Ustroń tel. (33) 8511474	Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu interwencyjnego
6	Powiatowy Ośrodek Wsparcia dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie, ul. Mała Łąka 17a, 43-400 Cieszyn tel (33) 8512929	Wsparcie dla osób zagrożonych przemocą w rodzinie
7	Dzienny Ośrodek Wsparcia w Cieszynie, ul. Wojska Polskiego 3	Wsparcie dla osób i rodzin z zaburzeniami psychicznymi zagrożonych dysfunkcyjnością

Wychowankowie placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz rodzin zastępczych mają możliwość zamieszkania w mieszkaniach usamodzielnienia.

Działania podejmowane w gminach Powiatu Cieszyńskiego na rzecz wspierania rodzin dysfunkcyjnych lub profilaktyki dysfunkcji w rodzinach				
Realizowane	Instytucje realizujące	Uwagi	Planowane do realizacji	Uwagi

Świadczenie pomocy osobom i rodzinom zgodnie z zapisami m.in. ustawy o pomocy społecznej, o świadczeniach rodzinnych, pomocy osobom uprawnionym do alimentów, o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	Wszystkie Ośrodki Pomocy Społecznej w Powiecie Cieszyńskim, organizacje pozarządowe		Opracowanie, aktualizowanie i realizacja gminnego programu wspierania rodziny, zatrudnienie asystentów rodziny	Wszystkie Ośrodki Pomocy Społecznej w Powiecie Cieszyńskim
Sieć placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego (środowiskowych ognisk wychowawczych)	Gminy oraz organizacje pozarządowe			
Prowadzenie świetlic socjoterapeutycznych	Urząd Miejski Skoczów Świetlica socjoterapeutyczna Skoczów ul. Rynek 17	Gmina Chybie, Skoczów		W zależności od potrzeb-wszystkie Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy
Pomoc prawna w zakresie prawa rodzinnego	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębowcu	1 raz w miesiącu	Zatrudnienie dodatkowego pracownika socjalnego	Chybie
Koordinowanie pracy instytucji zajmujących się problemami przemocy w rodzinie	Gminne Zespoły ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w	We wszystkich gminach powiatu cieszyńskiego	Zlecenie podmiotom uprawnionym organizacji i prowadzenia kolonii i półkolonii letnich	Cieszyn Zebrzydowice (kolonie z programem profilaktycznym)
Motywowanie do podjęcia leczenia osób uzależnionych od alkoholu	Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	We wszystkich gminach powiatu cieszyńskiego	Świetlica środowiskowa z programem socjoterapeutycznym	Zebrzydowice

Pomoc dzieciom i rodzinie znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej,	Stowarzyszenie „Można inaczej” Rynek 4, Ustroń Punkt wsparcia terapeutycznego przy GOPS w Brennej ,		Pomoc prawna w zakresie prawa rodzinnego	Zebrzydowice
Pomoc osobom niepełnosprawnym - kształcenie i wychowanie dzieci i młodzieży	OREW-y : w Cieszynie, ul. Mickiewicza oraz ZPRE w Cieszynie, pl. Wojska Polskiego3; w Ustroniu ul. Szeroka 7		Poradnictwo psychologiczne – grupowe i indywidualne	Zebrzydowice
Prowadzenie grupy AA oraz grupy dla współuzależnionych	Ustrońskie Stowarzyszenie Trzeźwości Klub Abstynenta „Rodzina” Rynek 4, Ustroń Gr. AA "Franciszek" W Górkach Małych ul. Zalesie 3		Prowadzenie grupy samopomocowej dla osób z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych	Zebrzydowice
Zapewnienie schronienia i wyżywienia	Dom Bezdomnej Matki z Dziećmi ul. Skalica 1, 43-450 Ustroń		Treningi kompetencji i umiejętności społecznych dla kobiet z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	Zebrzydowice
Organizowanie czasu wolnego, pomoc w nauce	Świetlica środowiskowa w Ustroniu Hermanicach ul. Dominikańska 14, Ustroń			
Program reintegracji kobiet samotnie wychowujących dzieci i spodziewających się dziecka oraz wsparcie ofiar przemocy w rodzinie	Stowarzyszenie Pomocy Wzajemnej "Być Razem" ul. Ks. Janusza 3 Cieszyn, Dom Samotnej Matki Słonecznik ul. Dworkowa 8, Cieszyn			
Program socjoterapeutyczny i edukacyjny dla dzieci i młodzieży	Stowarzyszenie Pomocy Wzajemnej "Byc Razem" ul. Ks. Janusza 3 Cieszyn,			
Działania edukacyjno-informacyjne dla dzieci i młodzieży uczestników środowiskowych ognisk na temat profilaktyki uzależnień i wsparcie psychologiczno-	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci – Oddział Powiatowy Plac Wolności 3 Cieszyn			

pedagogiczne				
Profilaktyka psychologiczno – ruchowa, przeciwdziałanie patologii przez teatr, taniec i sztukę.	Fundacja STER Cieszyn ul. Wyspińskiego 28/5			
Program wieloaspektowej pomocy psychologicznej i prawnej "Sedno sprawy"	Stowarzyszenie Pomocy Wzajemnej "Byc Razem" ul. Ks. Janusza 3 Cieszyn,			

III. DANE LICZBOWE DOTYCZĄCE REALIZACJI ZADAŃ POWIATU W ZAKRESIE PIECZY W LATACH 2012 – 2014

Dane liczbowe dotyczące zadań powiatu prezentują kolejne tabele, opracowane na podstawie prowadzonej sprawozdawczości.

Tabela nr 1: Liczba rodzin zastępczych w latach 2012 – 2014

Rodzaj rodziny zastępczej	Liczba rodzin zastępczych		
	Rok 2012	Rok 2013	2014
rodziny spokrewnione	82	81	77
rodziny niezawodowe	122	114	98
rodziny zawodowe	7	11	10
razem	211	206	185

Tabela nr 2 : Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu z podziałem na typ rodziny w latach 2012 – 2014

	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014
w rodzinach spokrewnionych	97	114	100
w rodzinach niezawodowych	172	170	157
w rodzinach zawodowych	28	37	50
razem	297	363	307

Tabela nr 3 : Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu z podziałem na typ rodziny w latach 2012 – 2014

	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014
w rodzinach spokrewnionych	7	13	15
w rodzinach niezawodowych	12	9	8
w rodzinach zawodowych	22	28	42
razem	41	50	65

Tabela nr 4:. Dzieci umieszczone w placówkach opiekuńczo- wychowawczych w latach 2012 – 2014

Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014
21	28	28

Tabela nr 5: Usamodzielnianie wychowanków opuszczających rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo- wychowawcze

	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014
Kontynuujący naukę	24	31	36
Przyznano pomoc na zagospodarowanie	9	16	19
Przyznano pomoc na usamodzielnienie	9	14	13

Tabela nr 7: Wydatki w rozdziale 85204 na świadczenia dla rodzin zastępczych

Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014
4 033 214,44zł	4 040 575,35zł	4 009 905,07zł

IV. CELE PROGRAMU

Program zawiera kompleksowy system wspierania rodzin i dzieci w pieczy zastępczej, który opiera się na prawach dziecka ustanowionych w Konstytucji RP oraz Konwencji o Prawach Dziecka, w szczególności:

- prawa dziecka do rodziny i pozostawania pod opieką rodziców,
- prawa do poszanowania więzi rodzinnych dziecka odseparowanego od rodziców,
- prawa ustanowienia dla niego pieczy zastępczej,
- ochrony jego dobra w postępowaniu adopcyjnym.

Głównym celem pieczy zastępczej jest niwelowanie niewydolności wychowawczej rodziny oraz zaniedbania dzieci lub też, w przypadku braku jakiegokolwiek szansy na powrót dziecka do rodziny naturalnej, na jak najszybszym uregulowaniu jego sytuacji prawnej. Umieszczając zatem dziecko w pieczy zastępczej należy traktować ten stan jako stan przejściowy i dążyć do tego aby dziecko jak najszybciej mogło wrócić do rodziny naturalnej lub znaleźć rodzinę adopcyjną. Piecza zastępcza z założenia winna być opieką tymczasową.

Profesjonalne wsparcie rodzin powinno być rozwiązaniem systemowym, które składa się z wielu powiązanych ze sobą elementów, przede wszystkim takich jak : koordynator rodzin zastępczych, asystent rodzin naturalnych, pracownik socjalny, kurator .

1. Cel główny : Tworzenie warunków do zintegrowanego i skutecznego rozwoju systemu pieczy zastępczej w Powiecie Cieszyńskim.

Uzasadnienie celu :

Każde dziecko ma prawo do życia i rozwoju we własnej rodzinie, ale gdy zdarzy się że rodzina naturalna nie wypełnia swoich funkcji dzieciom tym należy zapewnić opiekę zastępczą, najlepiej w rodzinie zastępczej. Przyjęte rozwiązania kładą nacisk na rozwijanie rodzinnych form pieczy zastępczej, wspieranie rodzin pełniących trudną rolę rodzica zastępczego oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz pozyskiwanie nowych kandydatów na rodziny zastępcze. Z uwagi na fakt, iż z różnych względów nie wszystkie dzieci mogą być umieszczone w rodzinnych formach pieczy należy zachować istniejący w Powiecie system pieczy instytucjonalnej, który winien podlegać rozwojowi i właściwym przekształceniom.

Przedmiotowy cel realizowany będzie za pośrednictwem celów szczegółowych tj :

- 1.1. Promocja rodzicielstwa zastępczego i pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze
- 1.2. Zapewnienie właściwej opieki i wychowania dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców.
- 1.3. Wspieranie rodzin zastępczych w wypełnianiu ich funkcji oraz pomoc dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej w przewyższaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych.
- 1.4. Podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie pieczy zastępczej.

2. Cel główny : Wspieranie usamodzielnianych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Uzasadnienie celu :

Osoby usamodzielniające się w pieczy zastępczej (rodzinnej i instytucjonalnej) zazwyczaj nie mogą liczyć na wsparcie ze strony swoich rodzin naturalnych. Dlatego też ważnym zadaniem powiatu jest wspieranie młodych osób, które opuszczają rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze w zakresie procesu usamodzielnienia poprzez m.in. pomoc w uzyskaniu wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, wsparcie finansowe i rzeczowe, ale także podejmowanie działań mających na celu aktywizowanie wychowanka.

Przedmiotowy cel realizowany będzie za pośrednictwem celów szczegółowych tj :

- 2.1. Tworzenie i realizacja indywidualnych programów usamodzielnienia.
- 2.2. Wspieranie pełnoletnich wychowanków przebywających w pieczy zastępczej w ich procesie usamodzielnienia w tym organizacja szkoleń, kursów dla usamodzielniających się wychowanków w ramach pozyskiwanych środków zewnętrznych.
- 2.3. Współpraca lokalnych służb na rzecz usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej.

3. Cel główny : Inicjowanie działań mających na celu umożliwienie powrotu dziecka do rodziny biologicznej.

Uzasadnienie celu :

Pobyty w pieczy zastępczej powinien mieć charakter okresowy do czasu powrotu dziecka do rodziny naturalnej lub po uregulowania sytuacji prawnej dziecka – tj. do adopcji. Podstawowym zadaniem do realizowania tego celu jest inicjowanie działań niezbędnych do uregulowania sytuacji życiowej rodziny i umożliwienie powrotu dziecka. Rodziny, których dzieci umieszczono w pieczy zastępczej wymagają długoterminowego, systematycznego i specjalistycznego wsparcia w pełnieniu ról rodzicielskich.

Przedmiotowy cel realizowany będzie za pośrednictwem celów szczegółowych tj :

- 3.1.** Podejmowanie działań na rzecz wspierania rodzin dysfunkcyjnych lub zagrożonych dysfunkcjami w prawidłowym wypełnianiu swoich funkcji rodziny naturalnej.
- 3.2.** Współpraca lokalnych służb na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

W programie obowiązkowo należy ustalić coroczny limit zawodowych rodzin zastępczych, który prezentowany jest w poniższej tabeli.

Limit zawodowych rodzin zastępczych na lata 2015-2017 r.

Rok 2015	
Rodziny zawodowe w tym rodziny pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	10
Rok 2016	
Rodziny zawodowe w tym rodziny pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	10
Rok 2017	
Rodziny zawodowe w tym rodziny pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	10

V. HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ I ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI PROGRAMU

1. Cel główny : Dalszy rozwój systemu pieczy zastępczej w Powiecie Cieszyńskim			
Cele szczegółowe	Zadania do realizacji w latach 2015-2017	Działania	Realizatorzy*
1.1. Promocja rodzicielstwa zastępczego i pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze	1.1.1. Prowadzenie akcji promocyjnych w środowisku lokalnym w celu pozyskiwania kandydatów na rodziny zastępcze, zapoznanie z problematyką rodzicielstwa zastępczego 1.1.2. Zwiększenie liczby rodzin zastępczych, w tym zawodowych	1.1.1.1. Opracowanie ulotek, publikowanie artykułów w lokalnej prasie i wywiady w lokalnych mediach 1.1.1.2. Organizowanie szkoleń dla kandydatów na rodziców zastępczych 1.1.1.3. Rozwój współpracy lokalnych instytucji działających na rzecz rodziny mającej na celu pozyskiwanie kandydatów do sprawowania zastępczych form opieki 1.1.1.4. Organizacja obchodów Dnia Rodzicielstwa Zastępczego.	PCPR, OPS
1.2. Zapewnienie właściwej opieki i wychowania dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców	1.2.1. Zadania wynikające z realizacji przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej W tym określenie limitu rodzin zawodowych	1.2.1.1. Poszukiwanie i tworzenie rodzinnych form pieczy zastępczej. 1.2.1.2. Poszukiwanie miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	PCPR, SĄD WYDZIAŁ RODZINNY I NIELETNICH
1.3. Wspieranie rodzin zastępczych w wypełnianiu ich funkcji oraz pomoc dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej w przezwyciężaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych.	1.3.1. Pomoc dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej oraz osobom tworzącym rodzinną pieczę zastępczą w przezwyciężaniu problemów związanych z opieką nad małoletnimi przebywającymi w pieczy zastępczej. 1.3.2. Rozwój pracy zespołowej na rzecz dziecka i rodziny (koordynator rodziny, asystent rodziny, rodziny pomocowe i in.). 1.3.3. Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi lokalnie na rzecz dziecka i rodziny 1.3.4. Pozyskiwanie środków zewnętrznych na rzecz rozwoju i wspierania pieczy zastępczej	1.3.1.1. Zapewnienie rodzinom i dzieciom umieszczonym w pieczy bezpłatnej pomocy psychologicznej, pedagogicznej, socjalnej i prawnej. 1.3.1.2. Utworzenie grup wsparcia. 1.3.1.3. Wspieranie w uzyskaniu pomocy materialnej i instytucjonalnej. 1.3.1.4. Doposażenie rodzin zastępczych w niezbędny sprzęt i wyposażenie	PCPR, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE
1.4. Podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie pieczy zastępczej.	1.4.1. Doskonalenie zawodowe pracowników instytucji i organizacji zajmujących się pomocą dziecku i rodzinie.	1.4.1.1. Udział w szkoleniach, kursach oraz warsztatach podnoszących kwalifikacje zawodowe 1.4.1.2. Prowadzenie superwizji dla	PCPR Wszystkie instytucje i organizacje zajmujące się pomocą dziecku i rodzinie

	1.4.2. Rozwój i standaryzacja placówek opiekuńczo-wychowawczych	kadr pieczy zastępczej 1.4.1.3. Organizacja spotkań interdyscyplinarnych z osobami zajmującymi się problematyką pieczy	
2. Cel główny : Wspieranie usamodzielnianych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.			
Cele szczegółowe	Zadania do realizacji w latach 2015-2017	Działania	Realizatorzy*
2.1. Tworzenie i realizacja programów usamodzielnienia	2.1. 1. Objęcie wsparciem usamodzielnianych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.	2.1.1. 1. Pomoc w tworzeniu indywidualnych programów usamodzielnienia i realizacja programów usamodzielnienia	PCPR Wszystkie instytucje i organizacje zajmujące się pomocą dziecku i rodzinie
2.2 Wspieranie pełnoletnich wychowanków przebywających w pieczy zastępczej w ich procesie usamodzielnienia w tym organizacja szkoleń, kursów dla usamodzielniających się wychowanków w ramach pozyskiwanych środków zewnętrznych	2.2.1. Podnoszenie przez usamodzielnianych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej kwalifikacji zawodowych oraz kompetencji społecznych 2.2.2. Aktywizacja i wspieranie osób usamodzielnianych 2.2.3. Tworzenie mieszkań chronionych	2.2.1.1. Organizacja kursów zawodowych, treningów kompetencji i umiejętności społecznych. 2.2.1.2. Przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki oraz pomocy rzeczowej na zagospodarowanie. 2.2.1.3. Umożliwienie zamieszkania usamodzielnianym wychowankom w mieszkaniach chronionych lub mieszkaniach socjalnych. 2.2.1.4. Organizacja grupy wsparcia dla usamodzielnianych wychowanków 2.2.1.5. Prowadzenie mieszkań dla usamodzielnianego	PCPR Wszystkie instytucje i organizacje zajmujące się pomocą dziecku i rodzinie
2.3. Współpraca lokalnych służb na rzecz usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej	2.3.1. Wspieranie wychowanków w procesie usamodzielnienia	2.3.1.1. Pomoc w uzyskaniu zatrudnienia. 2.3.1.2. Pomoc w uzyskaniu lokalu mieszkalnego	PCPR, PUP Wszystkie instytucje i organizacje zajmujące się pomocą dziecku i rodzinie Wydziały gmin odpowiedzialne za przydział mieszkań z zasobów gminy
3. Cel główny : Inicjowanie działań mających na celu umożliwienie powrotu dziecka do rodziny biologicznej			
Cele szczegółowe	Zadania do realizacji w latach 2015-2017	Działania	Realizatorzy*
3.1. Wspieranie rodzin dysfunkcyjnych lub zagrożonych dysfunkcjami w prawidłowym wypełnianiu swoich funkcji rodziny naturalnej	3.1.1 Rozwój systemu wspierania rodziny naturalnej w środowisku	3.1.1.1. Zatrudnienie asystentów rodziny i rodzin wspierających 3.1.1.2. Prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego 3.1.1.3. Konsultacje dla osób zgłaszających problemy wychowawcze z dzieckiem	OPS, PCPR Wszystkie instytucje i organizacje zajmujące się pomocą dziecku i rodzinie

3.2. Współpraca lokalnych służb na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej	3.2.1. Praca edukacyjno-terapeutyczna z rodzicami, których dzieci umieszczono w pieczy zastępczej 3.1.1 Wspieranie rodzin naturalnych podejmujących działania na rzecz powrotu dziecka do rodziny	3.2.1.1. Organizowanie spotkań, podejmowanie działań interdyscyplinarnych na rzecz aktywizacji rodzin naturalnych w celu powrotu dziecka do rodziny	OPS, PCPR Wszystkie instytucje i organizacje zajmujące się pomocą dziecku i rodzinie
--	--	---	---

ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI PROGRAMU:

1. Udoskonalanie funkcjonującego systemu rodzinnej pieczy zastępczej poprzez organizację szkoleń, grup wsparcia i poradnictwa. Szkolenia i wspieranie rodzin zastępczych pozwoli na profesjonalne przygotowanie się do pełnienia funkcji rodzica zastępczego, pozwoli na zdobycie wiedzy i umiejętności niezbędnej do radzenia sobie z problemami opieki zastępczej. Rozwiązywanie problemów w czasie grup wsparcia doprowadzi do zwiększenia kompetencji wychowawczych, zwiększenia umiejętności radzenia sobie z problemami na bazie konkretnych doświadczeń innych rodzin.
2. Dążenie do zwiększenia liczby wyszkolonych opiekunów zastępczych.
3. Zwiększenie liczby zawodowych rodzin zastępczych.
4. Zwiększenie jakości świadczonych usług przez PCPR i inne instytucje.
5. Zatrudnienie koordynatorów celem udzielania pomocy rodzinom sprawującym pieczę zastępczą w realizacji ich zadań oraz współpracy z asystentami rodziny zatrudnionymi w gminach na terenie Powiatu Cieszyńskiego.
6. Zapewnienie kompleksowej pomocy osobom usamodzielnianym oraz większe wsparcie w realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia, w tym poprzez wsparcie rzeczowe i finansowe.
7. Wzmocnienie procesu aktywizowania osób usamodzielnianych do uczestnictwa w życiu społecznym, kontynuowania nauki, uzyskiwania kwalifikacji zawodowych oraz podejmowania pracy.
8. Zwiększenie liczby dzieci wracających z pieczy zastępczej pod opiekę rodziny biologicznej.

VI. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Środki na realizację Programu mogą pochodzić z:

1. budżetu powiatu,
2. budżetów gmin
3. budżetu państwa,
4. państwowych funduszy celowych,
5. funduszy unijnych oraz innych zagranicznych mechanizmów finansowania,
6. środków finansowych organizacji pozarządowych,
7. innych źródeł (np. darowizny).

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację Programu nie jest możliwe ze względu na okres obowiązywania dokumentu, a także brak długookresowych źródeł finansowania. Zakłada się, że cele i działania Programu będą wyznaczały kierunki finansowania polityki pieczy zastępczej. Zapisy tego dokumentu będą również kierunkami starań o pozyskiwanie środków pozabudżetowych.

VII. SPOSÓB MONITOROWANIA PROGRAMU

Monitoring programu będzie przebiegał poprzez zbieranie, analizę i interpretację danych dotyczących zrealizowanych zadań od podmiotów zaangażowanych w realizację programu, w celu dokonania oceny czy program realizuje założone cele.

Powyższe będzie służyło odpowiedzi na pytania :

- 1) Czy program służył udoskonaleniu systemu rodzinnej opieki zastępczej?
- 2) Czy zagwarantowano wystarczające środki na realizację programu?
- 3) Które przyjęte w programie cele dały oczekiwane rezultaty, a które należy zmienić ?
- 4) W jakim stopniu warunki bazowe, wyposażenie w sprzęt i realizacja świadczeń oraz organizacja pracy gwarantują realizację założonych celów ?

Uzyskane tą drogą informacje pozwolą na ocenienie wartości Programu oraz pomogą w dalszym planowaniu, realizacji i rozwoju Programu. Podmioty realizujące Program

sprawdzą w ten sposób efektywność i skuteczność przyjętych założeń. Program ten jest dokumentem otwartym i może podlegać okresowej weryfikacji i modyfikacji.

Koordynatorem Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie i Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie jest zobowiązany corocznie przedstawiać informację z realizacji programu Radzie i Zarządowi Powiatu Cieszyńskiego.